49వ అధ్యాయము

వేదములు, పురాణములు బ్రహ్మమును లేదా సద్గురువును సరిగా పొగడలేవు. అట్లయినప్పుడు మావంటి మూర్ఖులు సద్గురువగు సాయిబాబాను ఎట్లు వర్ణించగలరు? ఈ విషయములో మాట్లాడక ఊరుకొనుటయే మేలని తోచుచున్నది. మౌనవ్రతమును పూనుటయే సద్గురుని స్తుతించుటకు తగిన మార్గమని తోచును. కాని సాయిబాబా సుగుణములను జూచినచో మా వ్రతమును మరచి మమ్ములను మాట్లాడునట్లు ప్రేరేపించును. మన స్నేహితులుగాని, బంధువులుగాని మనతో లేకున్నచో మంచి పిండివంటలు కూడ రుచింపవు. కాని వారు మనతో నున్నచో ఆ పిండి వంటలు మరింత రుచికరములగును. సాయిలీలామృతము కూడ అట్టిదే. దీనిని మన మొంటరిగా తినలేము. స్నేహితులు, బంధువులు కలిసినచో చాల బాగుగా నుండును.

ఈ కథలను సాయిబాబా ప్రేరేపించి వారి యిష్టానుసారము మాచే వ్రాయించెదరు. వారికి సర్వస్యశరణాగతి యొనర్చి వారియందే ధ్యానము నిలుపుట మా కర్తవ్యము. తీర్థయాత్ర, వ్రతము, త్యాగము, దానములకంటె తపస్సు చేయుట గొప్ప. హరిని పూజించుట తపస్సు కంటె మేలు. సద్గురుని ధ్యానించుట యన్నిటికంటె మేలయినది. కాబట్టి మనము సాయినామమును నోటితో పలుకుచు వారి పలుకులను మననము చేయుచు, వారి యాకారమును మనస్సున భావించుకొనుచు, వారిపై హృదయపూర్వకముగా ప్రేమతో, వారికొరకే సమస్తకార్యములను చేయుచుండవలెను. సంసారబంధమునుండి తప్పించు కొనుటకు దీనికి మించిన సాధనము లేదు. పైన వివరింపబడిన ప్రకారము మనకర్తవ్యమును మనము చేయగలిగినచో, సాయి తప్పనిసరిగా మనకు సహాయము చేయును. తుదకు మోక్షము నిచ్చును. ఇక నీ యధ్యాయములోని కథలవైపు మరలుదము.

హరి కానోబా

హరి కానోబా యను బొంబాయి పెద్దమనుష్యుడొకడు తన స్నేహితుల వల్ల బంధువులవల్ల బాబాలీల లనేకములు వినెను, కాని నమ్మలేదు. కారణమేమన అతనిది సంశయస్వభావము. బాబాను స్వయముగా పరీక్షించవలెనని యతని కోరిక. కొంతమంది బొంబాయి స్నేహితులతో అతడు

శిరిడీకి వచ్చెను. అతని తలపై జలతారు పాగా యుండెను. అతని పాదములకు క్రొత్త చెప్పులుండెను. కొంతదూరమునుండి బాబాను చూచి బాబా వద్దకు బోయి సాష్టాంగనమస్కారము చేయవలె ననుకొనెను. క్రొత్త చెప్పులెచట నుంచవలెనో అతనికి తెలియలేదు. చెప్పులు మసీదు ముందొక మూలన బెట్టి బాబా దర్శనమునకు బోయెను. బాబాకు భక్తిపూర్వకమైన నమస్కారము చేసి ఊదీని, ప్రసాదమును బాబా చేతినుండి యందుకొని తిరిగివచ్చెను. మూలకు పోయి చూచుసరికి చెప్పులు కనిపించలేదు. చెప్పులకొరకు వెదకెను. కాని నిష్ప్రయోజనమయ్యెను. చాల చికాకు పడుచు బసకు వచ్చెను.

అతడు స్నానము చేసి, పూజ చేసి, నైవేద్యము పెట్టి భోజనమునకు కూర్చుండెను. కాని తన చెప్పుల గూర్చియే చింతించుచుండెను. భోజనానంతరము, చేతులు కడుగుకొనుటకు బయటకు వచ్చెను. ఒక మరాటీ కుఱ్ఱవాడు తనవైపు వచ్చుట చూచెను. ఆ కుఱ్ఱవాని చేతిలో నొక కఱ్ఱ యుండెను. దాని చివరన క్రొత్త చెప్పులజత వ్రేలాడుచుండెను. చేతులు కడుగుకొనుటకు బయటకు వచ్చిన వారితో అతడు బాబా తనను బంపెననియు వీథిలో 'హరీకా బేటా, జరీకా ఫేటా'యని యరచుమనియు చెప్పెననెను. ఎవరియిన ఆ చెప్పులు తమవే యన్నచో నతని పేరు హరి యనియు, నతడు కానోబా కొడుకనియు, అతని తలపై జరీపాగా గలదా యను సంగతి పరీక్షించిన తరువాత చెప్పుల నిచ్చివేయుమని చెప్పెననెను. ఈ కుఱ్ఱవాడిట్లు చెప్పుట విని, హరి కానోబా యాశ్చర్యానానందములు పొందెను. కుఱ్ఱవానివద్దకు బోయి చెప్పులు తనవని రూఢి చేసెను. అతడు తన పేరు హరి యనియు, తాను కానోబా కుమారుడననియు తన తలపై ధరించు జరీపాగాను చూపెను. ఆ కుఱ్ఱవాడు సంతృప్తి జెంది చెప్పుల నిచ్చివేసెను. హరి కానోబా మిక్కిలి యాశ్చర్యపడెను. తన జల్తారుపాగా యందరికి కనిపించవచ్చునుగాని, తన పేరు, తన తండ్రిపేరు బాబా కెట్లు దెలిసెను? అదియే శిరిడీకి మొదటిసారి తన రాక. అతడిచ్చటకు బాబాను పరీక్షించుటకే వచ్చెను. ఈ విషయమువల్ల నాతడు బాబా గొప్ప సత్పురుషుడని గ్రహించెను. అతనికి కావలసినది బాబాను పరీక్షించుట. అది పూర్తిగా నెరవేరెను. సంతోషముతో నింటికి పోయెను.

సోమదేవస్వామి

బాబాను పరీక్షించుటకై యింకొకరు వచ్చిరి. వారి కథను వినుడు. కాకాసాహెబు దీక్షిత్ తమ్ముడు భాయిాజీ నాగపూరులో నివసించుచుండెను. 1906వ సంవత్సరములో హిమాలయమునకు బోయినప్పుడు సోమదేవ స్వామి యను సాధువుతో అతనికి పరిచయము కలిగెను. ఆ సాధువు గంగోత్రికి దిగువ ఉత్తరకాశీకి చెందినవారు. వారి మఠము హరిద్వారములో గలదు. ఇద్దరు పరస్పరము తమ చిరునామాలు

వ్రాసికొనిరి. 5 సంవత్సరముల పిమ్మట సోమదేవస్వామి నాగపూరు వచ్చి భాయిజీ యింట్లో దిగెను. బాబా లీలలను విని సంతసించెను. శిరిడీకి పోయి బాబాను చూడవలెనని అతనికి గట్టికోరిక కలిగెను. భాయిజీ వద్దనుంచి పరిచయపుటుత్తరమును దీసికొని శిరిడీకి పోయెను. మన్మాడు, కోపర్‌గాం దాటిన పిమ్మట టాంగా తీసికొని శిరిడీకి పోవుచుండెను. శిరిడీ సమీపమునకు రాగా మసీదుపై రెండు పెద్ద జెండాలు కనిపించెను. సాధారణముగా యోగులు వేర్వేరు వైఖరులతోను వేర్వేరు జీవనపద్ధతులతోను, వేర్వేరు బాహ్యాలంకారములతోను ఉందురు. కాని యీ పైపై గుర్తులను బట్టి యే యోగియొక్క గొప్పదనమును గనిపెట్టలేము. సోమదేవస్వామికి ఇదంతయు వేరే పంథాగా దోచెను. రెండు పతాకములెగురుట చూడగనే తనలో తాను ''ఈ యోగి జండాలయందేల మక్కువ జూపవలెను? అది యోగికి తగినది కాదు. దీనిని బట్టి ఈ యోగి కీర్తికొరకు పాటుపడుచున్నట్లు తోచుచున్నది'' అనుకొనెను. ఇట్లు ఆలోచించుకొని, శిరిడీకి పోవుట మానుకొన నిశ్చయించినట్లు తనతోనున్న యితర యాత్రికులకు జెప్పెను. వారతనితో నిట్లనిరి. ''అట్లయిన ఇంత దూరము వచ్చితి వేల? జండాలను చూచినంతలో నీ మనస్సు చికాకు పడినచో శిరిడీలో రథము, పల్లకి, గుఱ్ఱము మొదలగు బాహ్యాలంకారములు చూచినచో మరింత చికాకు పొందెదవు?'' సోమదేవస్వామి గాభరాపడి యిట్లనెను. ''గుఱ్ఱములతోను పల్లకీలతోను, జట్కాలతోను, గల సాధువులను నేనెచ్చటజూచి యుండలేదు. అట్టి సాధువులను చూచుటకంటె తిరిగిపోవుటయే మేలు'' అనెను. ఇట్లనుచు తిరుగు ప్రయాణమునకు సిద్ధమయ్యెను. తక్కిన తోటి ప్రయాణీకులు అతనిని తన ప్రయత్నమును మాని శిరిడీలోనికి బొమ్మనిరి. అట్టి వక్రాలోచనను మానుమనిరి. బాబా యా జండాలను కాని తక్కిన వస్తువులనుగాని ఆడంబరములనుగాని కీర్తినిగాని లక్ష్యపెట్టనివారని చెప్పిరి. అవన్నియు నలంకరించినవారు బాబా భక్తులేగాని ఆయనకేమి యవసరముగాని సంబంధముగాని లేదనిరి. వారి భక్తి ప్రేమల కొలది వారు వాటిని కూర్చిరని చెప్పిరి. తుట్టతుదకు ప్రయాణము సాగించి శిరిడీకి పోయి సాయిబాబాను చూచునట్లు జేసిరి.

సోమదేవస్వామి మసీదు దిగువనుంచి బాబాను దర్శించగనే అతని మనస్సు కరగెను. అతని కండ్లు నీటితో నిండెను; గొంతుక యార్చుకొని పోయెను. అతని కుంటి యాలోచన లన్నియు నడుగంటి పోయెను. ''ఎచ్చట మనస్సు శాంతించి ఆనందమును పొంది యాకర్షింపబడునో అదే మనము విశ్రాంతి పొందవలసిన స్థలము'' అని తన గురువు చెప్పిన దానిని జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనెను. అతడు బాబా పాదధూళిలో దొర్లుటకు తహతహలాడెను. బాబా దర్శనముకొరకు దగ్గరు పోగా ''మా వేషము మా దగ్గరనే యుండనీ, నీ యింటికి నీవు పొమ్ము. తిరిగి మసీదుకు రావద్దు. ఎవరయితే మసీదుపై జండా నెగురవైచుచున్నారో యట్టివారి దర్శనము చేయనేల? ఇది యోగి లక్షణమా? ఇక్కడొక నిమిషమయిన ఉండవద్దు''

అనెను. ఆ స్వామి మిగుల ఆశ్చర్యపడెను. బాబా తన మనస్సును గ్రహించి బయటికి ప్రకటించుచున్నారని తెలిసికొనెను. అతడెంత సర్వజ్ఞుడు! తాను తెలివితక్కువవాడనియు బాబా మహానుభావుడనియు గ్రహించెను. బాబా కొందరిని కౌగలించుకొనుట, కొందరిని యాశీర్వదించుట, కొందరిని యోదార్చుట, కొందరివైపు దాక్షిణ్యముతో జూచుట, కొందిరివైపు చూచి నవ్వుట, ఊదీ ప్రసాదమును కొందరికిచ్చుట, యిట్లు అందరిని ఆనందింపజేసి, సంతృప్తి పరచుట జూచి తన నొక్కరినే యేల యంత కఠినముగ జూచుచుండెనో అతనికి తెలియకుండెను. తీవ్రముగా నాలోచించి బాబా చేయునదంతయు తన యంతరంగమున నున్న దానితో సరిగా నుండెనని గ్రహించెను. దానివల్ల పాఠము నేర్చుకొని వృద్ధిపొందుటకు యత్నించవలెనని గ్రహించెను. బాబా కోపము మారురూపముతో నున్న యాశీర్వాదమే యనుకొనెను. కొన్నాళ్ళ పిమ్మట బాబాయందు అతనికి నమ్మకము బలపడెను. అతడు బాబాకు గొప్ప భక్తుడయ్యెను.

నానాసాహెబు చాందోర్కరు

ఈ యధ్యాయమును హేమాడ్‌పంతు నానాసాహెబు చాందోర్కరు కథతో ముగించెను. ఒకనాడు నానాసాహెబు మసీదులో మహల్సాపతి మొదలగు వారితో కూర్చొని యుండగా బీజాపూరునుండి ఒక మహమ్మదీయుడు కుటుంబముతో బాబాను జూచుటకు వచ్చెను. అతనితో ఘోషా స్త్రీ లుండుటచే నానాసాహెబు అచ్చటనుంచి లేవనెంచెను. కాని బాబా యాతని నివారించెను. స్త్రీలు వచ్చి బాబా దర్శనము చేసికొనిరి. అందులో నొక స్త్రీ ముసుగు దీసి బాబా పాదములకు నమస్కరించి తిరిగి ముసుగు వేసికొనెను. నానాసాహెబు ఆమె ముఖసౌందర్యమును చూచి మరల మరల చూడగోరెను. నానా యొక్క చాంచల్యమును జూచి, స్త్రీలు వెళ్ళిపోయిన పిమ్మట, బాబా నానాతో నిట్లనెను. ''నానా! అనవసరముగా చికాకు పడుచుంటి వేల? ఇంద్రియములను వాని పనులను జేయనిమ్ము. వానిలో మనము జోక్యము కలుగజేసికొనగూడదు. దేవుడు ఈ సుందరమైన ప్రపంచమును సృష్టించియున్నాడు, గాన అందరిని చూచి సంతసించుట మన విధి. క్రమముగాను మెల్లగాను మనస్సు స్థిరపడి శాంతించును. ముందు ద్వారము తెరచియుండగా వెనుక ద్వారము గుండా పోవేల? మన హృదయము స్వచ్ఛముగా నున్నంతవరకు నేమియు దోషములేదు. మనలో చెడ్డ యాలోచన లేనప్పుడితరులకు భయపడనేల? నేత్రములు వానిపని యవి నెరవేర్చు కొనవచ్చును. నీవు సిగ్గుపడి బెదరనేల?''

శ్యామా యచ్చటనే యుండెను. కాని బాబా చెప్పినదానిని గ్రహించలేక పోయెను. ఇంటికి పోవు దారిలో శ్యామా ఆ విషయమై నానా నడిగెను. ఆ చక్కని స్త్రీ వైపు జూచి తాను పొందిన యా చంచలత్వమును గూర్చి నానా చెప్పెను. బాబా దానిని గ్రహించి యెట్లు సలహానిచ్చెనో

వివరించెను. బాబా చెప్పిన దాని భావము నానా యిట్లు చెప్ప దొడంగెను. ''మనస్సు సహజముగా చంచలమైనది. దానిని ఉద్రేకించునట్లు చేయరాదు. ఇంద్రియములు చలింపవచ్చును. శరీరమును స్వాధీనమునందుంచుకొనవలెను. దాని యోరిమి పోవునట్లు చేయరాదు. ఇంద్రియములు విషయములవైపు పరుగెత్తును. కాని మనము వానివెంట పోరాదు. మనము ఆ విషయములను కోరగూడదు. క్రమముగాను, నెమ్మదిగాను సాధన చేయుటవలన చంచలత్వమును జయించవచ్చును. ఇంద్రియములకు మనము లోబడగూడదు. కాని వానిని మనము పూర్తిగ స్వాధీనమందుంచుకొనలేము. సమయానుకూలముగావాని నణచి సరిగా నుంచుకొనుచుండవలెను. నేత్రము లందమైనవానిని జూచుట కొరకేయివ్వబడినవి. విషయముల సౌందర్యమును నిర్భయముగా చూడవచ్చును. భయమునకుగాని, లజ్జకుగాని యవకాశము లేదు. దురాలోచనలు మనస్సునందుంచుకొనరాదు. మనస్సున ఎట్టి కోరికయు లేక భగవంతుని సుందరమైన సృష్టిని చూడుము. ఈ విధముగా నింద్రియములను సులభముగాను, సహజముగాని స్వాధీనము చేసికొనవచ్చును. విషయము లనుభవించుటలో కూడ నీవు భగవంతుని జ్ఞప్తియందుంచుకొనెదవు. బాహ్యేంద్రియములను మాత్రము స్వాధీనమందుంచుకొని మనస్సును విషయములవైపు పరుగిడనిచ్చినచో, వానిపై అబిమానముండనిచ్చినచో చావుపుట్టుకల చక్రము నశింపదు. ఇంద్రియవిషయములు హానికరమయినవి. వివేకము (అనగా నిత్యానిత్యములకు భేదమును గ్రహించుట) సారథిగా మనస్సును స్వాధీనమందుంచుకొనవలెను. ఇంద్రియముల నిచ్చవచ్చినట్లు సంచరింపజేయరాదు. అటువంటిసారథితో విష్ణుపదమును చేరగలము. అదియే మన గమ్యస్థానము. అదియే మన నిజమైన యావాసము. అచట నుండి తిరిగి వచ్చుటలేదు.